

Denna artikel har publicerats i Församlingslyktan/ Houtskärs kapellförsamlings tidning 2/2017

PRÄSTGÅRDARNA I BORGÅ STIFT, del 6

I föregående artikel (del 5) i denna serie ingick en beskrivning över prästgårdssituationen i Åbolands prosteri. Vi förflyttar oss i denna artikel något österut, till Raseborgs prosteri. Jag beskriver till först utgångsläget så som det var 1970 i prosteriet. Hur församlingarna är organiserade (som självständiga församlingar eller som församlingar i en kyrklig samfällighet) visar jag på läget vid utgången av 2016 och delvis våren 2017. När det gäller användningen av de återstående prästgårdarna som ägs av församlingarna eller de kyrkliga samfälligheterna beskriver jag situationen i mars-april 2017.¹ När det gäller boendeplikten visar artikeln situationen i april 2017.² När jag anger ett årtal inom parentes invid en specifik prästgård anger det prästgårdens ursprungliga byggnadsår.³

År 1970 fanns det på Raseborgs prosteris område 10 självständiga församlingar och 14 prästgårdar. Av prästgårdarna var 4 avdelade som boställe för kaplaner och 10 prästgårdar fungerade som kyrkoherdeboställen.⁴ Till prosteriet hörde Bromarv församling, Ekenäs stads- och landsförsamling⁵, Hangö svenska församling, Ingå församling, Karis församling, Kyrkslätt svenska församling, Pojo svenska församling, Sjundeå församling, Snappertuna församling och Tenala församling.⁶ Via sammanslagningar och andra organisatoriska förändringar minskade antalet församlingar i prosteriet. Esbo prosteri bildades 1978 och till prosteriet överfördes från Helsingfors prosteri Esbo svenska församling, Tammerfors svenska församling och Vanda

¹ Årsbok för Borgå stift 2016, 78; Därtill specifik information inhämtat från de berörda församlingarna och kyrkliga samfälligheterna, se noterna i anslutning till texten.

² Texten till denna artikel baserar sig i huvudsak på min högre pastoralavhandling *Prästgårdarna i Borgå stift – en undersökning av utvecklingen för prästgårdarna i Borgå stift åren 1970–2012* (2014) och på min kandidatavhandling i träteknologi *Träanvändning och materialval i finska prästgårdar* (2016) men också på nytt material från pågående forskning som inte har publicerats tidigare.

³ Av de återstående prästgårdarna (7 st) på Raseborgs prosteris område är 2 prästgårdar byggda på 1700-talet, 3 prästgårdar är byggda på 1800-talet och 2 prästgårdar är byggda på 1900-talet.

⁴ Julbok för Borgå stift 1970, 231–232; Backström 2014, bilaga 2, sida 5, 7. Kaplansboställena fanns i Ingå, Karis, Pojo och Sjundeå. Kaplansbostället i Sjundeå blev i mitten av 1970-talet kyrkoherdeboställe efter att kyrkoherdebostället såldes.

⁵ Lindström 2014, 13. Landsförsamlingen indrogs 1977 och anslöts till stadsförsamlingen. Församlingen hette i fortsättningen Ekenäs församling.

⁶ Julbok för Borgå stift 1970, 231–232; Kyrkostyrelsen 1972/20.

svenska församling (som hette Helsinge församling fram till utgången av 1971).⁷ Till Esbo prosteri infogades också Grankulla svenska församling som grundades samma år (1978) som prosteriet bildades.⁸ Esbo prosteris namn ändrades 1 januari 1982 till Mellersta Nylands prosteri. Vid samma tidpunkt överfördes Kyrkslätt svenska församling från Raseborgs prosteri till Mellersta Nylands prosteri.⁹ Återkommer till prästgårdssituationen i Kyrkslätt svenska församling i presentationen av den aktuella situationen i Mellersta Nylands prosteri.¹⁰ Ekenäs, Snappertuna, Tenala och Bromarv församlingar drogs in 01.01.2015 och i stället grundades Ekenäsnejdens svenska församling. Vid samma tidpunkt drogs Karis svenska församling och Pojo svenska församling in och i stället grundades Karis-Pojo svenska församling.¹¹

Till Raseborgs prosteri hörde vid utgången av 2016 Ekenäsnejdens svenska församling, Hangö svenska församling, Ingå församling, Karis-Pojo svenska församling och Sjundea svenska församling.¹² På prosteriets område verkar 3 kyrkliga samfälligheter och av dem hör 2 samfälligheter ur organisatorisk synvinkel till Borgå stift. Till Raseborgs kyrkliga samfällighet hör Ekenäsnejdens svenska församling, Karis-Pojo svenska församling och Raaseporin suomalainen seurakunta.¹³ Till Hangö kyrkliga samfällighet hör Hangö svenska församling och Hangon suomalainen seurakunta.¹⁴ Till Sjundea kyrkliga samfällighet hör Sjundea svenska församling och Siuntion suomenkielinen seurakunta.¹⁵

På nuvarande Raseborgs kyrkliga samfällighets område fanns det 1970 totalt 8 prästgårdar. Det var 1 prästgård i Bromarv, 1 prästgård i Ekenäs, 2 prästgårdar i Karis, 2 prästgårdar i Pojo, 1 prästgård i Snappertuna och 1 prästgård i Tenala.¹⁶ Kyrkoherdebostället (1882) i Bromarv på

⁷ Julbok för Borgå stift 1970, 228–231; Julbok för Borgå stift 1971, 126; Julbok för Borgå stift 1972, 115; Julbok för Borgå stift 1977, 155; Julbok för Borgå stift 1978, 147.

⁸ Julbok för Borgå stift 1978, 147; Backström 2014, 28.

⁹ Julbok för Borgå stift 1981, 132, 138; Julbok för Borgå stift 1982, 136.

¹⁰ Årsbok för Borgå stift 2016, 78.

¹¹ Vikström 2016, 19.

¹² Årsbok för Borgå stift 2016, 78.

¹³ Kyrkostyrelsens plenums protokoll av den 13.08.2008, § 157. I och med Kyrkostyrelsens beslut upplöstes Karis, Pojo och Ekenäsnejdens kyrkliga samfälligheter och togs beslut om grundande av en ny samfällighet med namnet Raseborgs kyrkliga samfällighet. Den nya samfälligheten inledde sin verksamhet 01.01.2009; Årsbok för Borgå stift 2016, 80.

¹⁴ Årsbok för Borgå stift 2016, 79; <http://www.hangonseurakunta.fi/hango-kyrkliga-samfallighet.html> [Läst 30.03.2017].

¹⁵ ¹⁵ <http://kappeli.evl.fi/EVLKuvailutiedot.nsf/Organisaatiot/53SV?OpenDocument&lang=SV> [Läst 31.03.2017].

¹⁶ Backström 2014, 23.

Håkansarf lägenhet såldes 1997.¹⁷ Beslut om försäljning av prästgården på *Jordans* lägenhet (1956) i Ekenäs togs 2001.¹⁸ Försäljningen verkställdes 2002.¹⁹ Det tidigare kyrkoherdebostället i Karis, *Stora prästgården* (1795) är i den kyrkliga samfällighetens ägo och används som festutrymme för bröllop, minnesstunder, dop, födelsedagar, kurser och möten.²⁰ Den tidigare kaplansgården *Lilla prästgården* (1846) på *Räckers* lägenhet i Karis är i den kyrkliga samfällighetens ägo och används på förmiddagarna för svenskspråkig och finskspråkig barnklubsverksamhet och på eftermiddagarna för tvåspråkig eftermiddagsverksamhet avsett för skolbarn.²¹ Det tidigare kyrkoherdebostället i Pojo (1790–tal) på *Sonabacka* lägenhet var tidigare uttyrd till personal anställd av den kyrkliga samfälligheten.²² För närvarande används den som bostad för en av prästerna i Karis-Pojo svenska församling.²³ Kaplansbostaden (1885) i Dalkarby på *Malmas* lägenhet i Pojo såldes 2013.²⁴ Det tidigare kyrkoherdebostället (1830–tal) på *Thunaberg* lägenhet i Snappertuna är i samfällighetens ägo och användes tidigare som pastorskansli, kontorsutrymme och som samlingsutrymme.²⁵ Planerna är att prästgårdens kanslidel under sommaren 2017 skall tas i bruk som plats för interna möten av olika slag och mindre samlingar för till exempel marthor, veteraner och hembygdsvänner. Bostadsdelen i prästgården skall hyras ut som privatbostad på öppna marknaden.²⁶ Kyrkoherdebostället i Tenala (1837) som bestod av ett fastighetskomplex med ett flertal fastigheter på samma tomt såldes 2008.²⁷

Ingå församling är en självständig församling och 1970 fanns på Ingå församlings område 2 prästgårdar. *Prostgården* (1836) i Ingå kyrkoby är i församlingens ägo och användes tidigare

¹⁷ Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums protokoll av den 26.03.1997, § 135; Hos förf. Meddelat av Christer Lindvik 19.03.2012; Backström 2014, 23–24.

¹⁸ Ekenäsnejdens kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkofullmäktige protokoll av den 21.03.2001, § 22; Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums protokoll av den 19.06.2001, § 286; Backström 2014, 24.

¹⁹ Hos förf. Meddelat av Christer Lindvik 19.03.2012; Backström 2014, 24.

²⁰ Backström 2014, 24; <https://www.raseborgsforsamlingar.fi/sv/kyrkor-och-fastigheter/karis/stora-prastgarden> [Läst 31.03.2017].

²¹ Hos förf. Meddelat av Christer Lindvik 19.03.2012 ; Backström 2014, 24; <https://www.raseborgsforsamlingar.fi/sv/kyrkor-och-fastigheter/karis/lilla-prastgarden> [Läst 31.03.2017]; Hos förf. Meddelat av Christer Lindvik 31.03.2017.

²² Backström 2014, 24.

²³ Hos förf. Meddelat av Christer Lindvik 31.03.2017.

²⁴ Backström 2016, bilaga 3.

²⁵ Hos förf. Meddelat av Christer Lindvik 19.03.2012; Backström 2014, 24;

<https://www.raseborgsforsamlingar.fi/sv/kyrkor-och-fastigheter/snappertuna/prastgarden> [Läst 31.03.2017].

²⁶ Hos förf. Meddelat av Christer Lindvik 31.03.2017.

²⁷ Ekenäsnejdens kyrkliga samfällighet, gemensamma kyrkofullmäktige protokoll av den 28.05.2008, § 24; Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums protokoll av den 11.09.2008, § 532; Hos förf. Meddelat av Christer Lindvik 19.03.2012; Backström 2014, 24.

som verksamhetsutrymme för församlingens behov.²⁸ Numera används den för olika tillställningar som dop, dopkaffe och minnestunder. Därtill finns inrymt utrymmen för diakonibyrån i fastigheten.²⁹ Den tidigare kaplansgården *Wiggesro* (1950-tal) är i församlingens ägo och fungerade tidigare som tjänstebostad för kantorn i församlingen.³⁰ Wiggesro stod våren 2017 tom, den var i dåligt skick och fastighet och tomt var satt till försäljning.³¹ Hangö svenska församling bildar tillsammans med den finska församlingen på orten Hangö kyrkliga samfällighet.³² Hangö prästgård (1907) avsedd för kyrkoherden i den svenska församlingen såldes 1998.³³

Sjundeå svenska församling ingår i Raseborgs prosteri och bildar Sjundeå kyrkliga samfällighet tillsammans med den finska församlingen i Sjundeå. Den kyrkliga samfälligheten tillhör organisatoriskt Esbo stift.³⁴ På nuvarande Sjundeå kyrkliga samfällighets område fanns det 1970 totalt 2 prästgårdar.³⁵ Ur annalerna vid Kyrkostyrelsen framgick att beslut om försäljning av kyrkoherdens tjänstebostad (1814) på *Prästegård* lägenhet togs redan våren 1974 i Sjundeå församlings kyrkofullmäktige.³⁶ Prästgården avsedd för kyrkoherden såldes 1975 till en privatperson. Den tidigare kaplansgården (1915) på *Backa-Lillgård* lägenhet är i samfällighetens och församlingens ägo och förvaltning. Den finska församlingens kyrkoherde har varit bosatt i prästgården ända sedan 1980-talet.³⁷ Finska församlingens kyrkoherde flyttade ut från prästgården i september 2015. Det utfördes en mindre ytrenovering av prästgårdens bostadsutrymmen och i maj-juni 2016 flyttade den svenska församlingens kyrkoherde in i prästgården med sin familj.³⁸

²⁸ Hos förf. Meddelat av Torsten Sandell 18.03.2012 och 21.03.2012; Backström 2014, 25.

²⁹ <http://www.ingaforsamling.fi/kyrkor-och-lokaler/prastgarden> [Läst 31.03.2017]; Hos förf. Meddelat av Tom Sjöblom 31.03.2017.

³⁰ Hos förf. Meddelat av Torsten Sandell 18.03.2012 och 21.03.2012; Backström 2014, 25; Hos förf. Meddelat av Tom Sjöblom 31.03.2017.

³¹ Hos förf. Meddelat av Tom Sjöblom 31.03.2017.

³² Årsbok för Borgå stift 2016, 79; <http://www.hangonseurakunta.fi/hango-kyrkliga-samfallighet.html> [Läst 30.03.2017].

³³ Kyrkostyrelsens ämbetskollegiums protokoll av den 03.02.1998, § 48; Backström 2014, 24.

³⁴ <http://kappeli.evl.fi/EVLKuavailutiedot.nsf/Organisaatiot/53SV?OpenDocument&lang=SV> [Läst 31.03.2017].

³⁵ Backström 2014, bilaga 2.

³⁶ Protokollsutdrag från Sjundeå församlings kyrkofullmäktige möte den 29.05.1974, § 10; Borgå domkapitels brev till Kyrkostyrelsen av den 04.10.1974; Hos förf. Meddelat av Liisa Kyynäräinen 03.09.2012.

³⁷ Hos förf. Intervju med Marina Grotell/ Hembygdsmuseet i Sjundeå 19.03.2012; Backström 2014, 25.

³⁸ Hos förf. Meddelat av Tom Bergman 03.04.2017.

På prosteriets område fanns vid i mars 2017 totalt 7 prästgårdar i samfälligheternas eller församlingens ägo. Av dessa förvaltades 5 prästgårdar av en kyrklig samfällighet och 2 prästgårdar av en självständig församling. På prosteriets område bodde det präster i 2 prästgårdar.³⁹ Av de återstående stod 1 prästgård tom och väntade på försäljning. De resterande 4 prästgårdarna var i annan användning i församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna. Antalet prästgårdar i Raseborgs prosteri har sedan 1970 minskat med 7. Samtidigt är det skäl att komma ihåg att prästgårdssituationen i Kyrkslätt svenska församling som numera hör till Mellersta Nylands prosteri räknades in i situationen i Raseborgs prosteri 1970 men inte våren 2017.⁴⁰

I Borgå stift fanns det vid utgången av 2016 totalt 56 församlingar.⁴¹ Vid utgången av 2016 var det 8 kyrkliga samfälligheter som organisatoriskt tillhörde Borgå stift.⁴² Det finns inte längre någon prästtjänst på Raseborgs prosteris område som är förenad med boendeplikt i prästgård. På Borgå stifts område fanns det per 4 april 2017 totalt 13 prästtjänster (kyrkoherdetjänster) som var belagda med boendeplikt. Av dem hade 5 kyrkoherdar samt domprosten i Borgå svenska domkyrkoförsamling personlig befrielse från boendeplikt i prästgård.⁴³ I nästa artikel i denna serie förflyttar vi oss från Raseborgs prosteri ännu en bit österut, till Mellersta Nylands prosteri och prästgårdssituationen där.

Harry S Backström

³⁹ Det var 1 kyrkoherde och 1 tf. kaplan.

⁴⁰ Julbok för Borgå stift 1970, 231–232; Backström 2014, 27–28, bilaga 2, sida 5 och 7; Backström 2016, bilaga 1 och 2; Hos förf. Meddelat av Tom Sjöblom 31.03.2017; Hos förf. Meddelat av Christer Lindvik 31.03.2017; Hos förf. Meddelat av Tom Bergman 03.04.2017.

⁴¹ Årsbok för Borgå stift 2016, 81–102.

⁴² Årsbok för Borgå stift 2016, 79–80.

⁴³ Backström 2016, bilaga 4 och 5; Hos förf. Meddelat av Clas Abrahamsson 15.02.2017; Hos förf. Meddelat av Lars-Henrik Höglund 17.02.2017; Backström 2017A, 7–13; Hos förf. Meddelat av Clas Abrahamsson 04.04.2017. I Sund-Vårdö hade den nu pensionerade kyrkoherden befrielse från boende i Vårdö prästgård. Den är nu uttyrd. När det gäller Kyrkslätt har den nuvarande kyrkoherden personlig befrielse men han går i pension 01.07.2017; Hos förf. Meddelat av Aino-Karin Lovén 27.04.2017. Det är i skrivandets stund oklart om den tillträdande kyrkoherden i Kyrkslätt flyttar in i prästgården i Kyrkslätt eller om prästgården kommer att användas på annat sätt.